

Summary

Denisenko T. Historical aspects of the development of advocate's ethics.

The article deals with the investigations historical aspects of advocacy ethics, short analysis periods establishment of the rise of decline and prosperity.

Key words: advocacy, advocate, advocacy ethics, historical aspects.

УДК 343.97

У. М. МИТНИК

*Уляна Миколаївна Митник, студентка V курсу
Київського університету права НАН України*

**ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ
ПРОБЛЕМИ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ**

У зв'язку із зростанням процесів глобалізації все більшої актуальності набуває проблема нелегальної міграції. Нелегальна міграція є дестабілізуючим фактором, тому дана тема є актуальною та займає одне з найважливіших місць у системі проблем загальнодержавного рівня будь-якої країни.

Проблему нелегальної міграції досліджували у своїх працях такі вітчизняні вчені, як О. А. Малиновська, А. П. Мозоль, Ю. І. Римаренко, О. М. Джужа, В. М. Куц, М. А. Погорецький, І. В. Пшеничний та ін. Внесок у дослідження даного питання зробили і такі зарубіжні вчені, як В. В. Лунєєв, М. Вейсєрс, Р. Вольвенд, Дж. Солт, Р. Хавсман. Проте незважаючи на високий інтерес до теми нелегальної міграції та значну кількість праць, кримінологічний аспект даної проблеми є недостатньо вивченим.

Метою статті є дослідження кримінологічного аспекту проблеми нелегальної міграції.

Нелегальна міграція є складовою частиною поняття «міграція населення». Так, за ознакою законності остання поділяється на легальну й нелегальну.

Нелегальною (незаконною) міграцією є незаконне переміщення через державний кордон, тобто поза пунктами пропуску або з приховуванням від прикордонного та митного контролю, при використанні підроблених документів, візи (або без візи), самостійно чи за допомогою третіх осіб, а також проживання на території країни без належного дозволу компетентних державних органів¹.

Можна виділити декілька видів незаконної міграції:

– за ступенем організованості: організована і неорганізована;

– за кількістю незаконних мігрантів, що переміщуються: індивідуальна і групова;

– за способом в'їзду в країну: така, що здійснюється шляхом незаконного перетину кордону за підробленими документами, через кордони, що не охороняються або поза пунктами пропуску через державний кордоні легального в'їзду і невіїзду після закінчення дозволеного строку перебування².

Залежно від мети призначення нелегальне переміщення можна поділити на транзитне переміщення; переміщення з метою постійного проживання; переміщення з метою тимчасового притулку.

Тривалість міграції можна розглядати як тимчасову, що має обмеження в часі, та безстрокову, яка не має обмежень у часі.

Нелегальну міграцію розрізняють і за часом виникнення: з моменту порушення правил в'їзду на територію держави та виїзду з неї; з моменту порушення правил перебування на території держави, що зумовлює необхідність продовження візи та реєстрації на території країни перебування.

Нелегальна міграція може бути класифікована і за наявністю каналів нелегальної міграції через територію України і за її межами:

– транзитний повітряно-залізничний – для громадян держав Південно-Східної Азії, Близького й Середнього Сходу (Китай, В'єтнам, Корея, Шрі-Ланка, Афганістан);

– транзитний повітряно-залізнично-пішохідний – для громадян Іраку, Ірану, Туреччини, Ізраїлю, Сомалі, Анголи, Заїру;

– транзитний повітряно-пішохідно-залізничний – громадяни значної частини Лівану, Китаю, Індії прибувають в Україну повітряним шляхом і рухаються до західного кордону, а з Києва їдуть залізничним транспортом.

Нелегальна міграція може бути також поділена за можливістю її суб'єктів нести адміністративну відповідальність: складається із суб'єктів, що не підлягають адміністративній відповідальності (за віком, станом неосудності); складається із суб'єктів, які підлягають адміністративній відповідальності.

Нелегальна міграція може бути засобом кримінальної міграції, яка є ширшим поняттям і відрізняється кримінальними цілями (наприклад, поєднана з торгівлею наркотиками, зброєю, людьми, тероризмом)³.

У літературі виділяється велика кількість класифікацій факторів, які породжують та сприяють нелегальній міграції, зокрема й таких, що мотивують осіб до здійснення нелегальної міграції.

Так, В. А. Зубков групує такі причини та умови виникнення нелегальної міграції у три групи.

1. Соціально-економічні фактори:

– розширення світового ринку, міжнародних фінансових мережі систем телекомунікацій;
– збільшення масштабів безробіття в країнах азіатського і африканського регіонів та, як наслідок, з метою підвищення матеріального добробуту, пошук будь-яких видів роботи в країнах Європи і Північної Америки.

2. Політичні причини:

– невикористання у повному обсязі можливостей спеціалізованих міжнародних органів і організацій, таких як ООН, МОМ, Інтерпол, Європол та ін.;

– «прозорість» кордонів між окремими європейськими державами і колишніми республіками СРСР.

3. Ряд правових аспектів:

– значні відмінності національних кримінальних законодавств, які базуються на різних принципах і традиціях та по-різному регламентують кримінальну відповідальність за організацію каналів нелегальної міграції;

– неспроможність національних кримінальних законодавств ефективно протидіяти процесам транснаціоналізації нелегальної міграції;

– відсутність єдиної загальноприйнятої концепції міжнародного співробітництва в боротьбі з нелегальною міграцією і, як наслідок, недостатня ефективність механізму імплементації міжнародно-правових договорів у даній сфері⁴.

Більш поширеною класифікацією у літературі є поділ факторів нелегальної міграції на економічні, соціальні, демографічні, політичні, етнічні, освітні, морально-психологічні, військові, організаційно-управлінські, екологічні чинники. Варто зазначити, що дані чинники у більшості випадків діють комплексно⁵.

Економічними чинниками можуть виступати, наприклад: нестабільна економічна ситуація в державі мігранта; зниження рівня життя громадян, яке супроводжується безробіттям, не виплатою зарплатні, позбавленням соціальних пільг; нелегальна міграція як форма організованої злочинності, яка посідає одне з перших місць за прибутковістю; значний сектор «тіньової економіки» (можливість тривалий час нелегально працювати на ринках країни імміграції).

Політичними факторами є політична нестабільність, посилення авторитаризму, політичні переслідування, зміна політичних режимів, дискримінації, реформи в державі мігранта та ін. Тому в літературі виділяють такий особливий вид міграції, як політична, яку спричиняють саме політичні фактори. Нелегальна політична міграція – це процес міждержавного переміщення громадян, які, займаючись політичною діяльністю, змушені мігрувати внаслідок можливих або вже розпочатих переслідувань за свої політичні погляди. Часто політична міграція виникає внаслідок зміни політичного режиму. Наприклад, у певних країнах світу особа, що належить до опозиційного табору, може бути фізично або морально знищена, що провокує політичну міграцію.

Організаційно-управлінськими факторами є слабкий контроль за діяльністю структур, що займаються працевлаштуванням і навчанням іноземців в Україні, незадовільне облаштування певних ділянок кордону, недостатність контролю за діяльністю юридичних та фізичних осіб, які запрошують або приймають в Україні іноземців та осіб без громадянства, сприятливе геополітичне розташування (зокрема, це стосується України).

До факторів правового характеру належать недоліки та прогалини у нормативно-правовій базі, м'які санкції за нелегальну міграцію, відсутність правових можливостей задоволення мігрантами потреб легальним способом, неналежне забезпечення законності у діяльності державних органів.

Серед морально-психологічних факторів можна виділити деморалізацію суспільства, соціально-економічну і політичну нестабільність суспільства, що породжує у мігрантів відчуття невизначеності і непевності^{6,7}.

Наступною класифікацією чинників є їх поділ на «штовхальні» та «притягальні». Серед головних «штовхальних» (*pull*) факторів виділяють такі: міграція заради виживання, спричинена значною бідністю, безробіттям; конфлікти, порушення прав людини; порушення стану довкілля, наприклад, природні катаклізми, зміна клімату; демографічний – неконтрольоване зростання населення, перенаселення, недонаселення; міграція заради пошуку нових можливостей для життя. Стимулюючими «притягальними» (*pull*) факторами ЄС є: економічний, тобто сприятлива економічна ситуація, соціальні гарантії, попит на дешеву некваліфіковану робочу силу; політична стабільність, демократія; демографічний – спад населення, а особливо старіння населення, що найбільше характерно для країн Європи; культурний – наявність історичних зв'язків, спільні мови спілкування, діаспори; популяризація міграції⁸.

Існує і така класифікація факторів міграції П.Стокера:

– об'єктивні фактори соціально-економічного й демографічного характеру – безробіття, зубожіння, перенаселеність;

– суб'єктивні фактори – усвідомлення безвихідності становища й життєвих перспектив у країні колишнього проживання, прагнення до більш високих стандартів життя й прибутків⁹.

Загалом більшість мігрантів використовує нелегальну форму міграції як спосіб втечі від різного роду конфліктів, які відбуваються в країні постійного проживання.

Нелегальна міграція пов'язана також із зміною імміграційної політики, що знижує можливості законної міграції, з бажанням емігрувати будь-яким шляхом з метою сподівання на покращення умов життя, з потребою у деяких країнах в робочій силі, яку не можна задовольнити легальним шляхом.

З огляду на це причини нелегальної міграції групують в такі, що:

- зумовлені соціально-економічними та іншими особливостями країни громадянства;
- зумовлені соціально-економічними та іншими особливостями країни, до якої вони вибувають або через яку вони прямують транзитом.

До першої групи належать політичні переслідування; збройні конфлікти; дискримінація; стихійні лиха; реформи в державі; причини інтелектуального характеру; причини культурного характеру; причини економічного характеру¹⁰.

Збройні конфлікти є однією з найпоширеніших причин нелегальної міграції, особливо на даний час. Такі конфлікти викликають комплекс загроз щодо населення, яке вбачає у нелегальній міграції один із шляхів подолання загроз. Наприклад, заворушення на Африканському континенті у 2011 р. зумовили наплив великої кількості біженців у Європу. Втікаючи від насилля у Лівії, Єгипті та Тунісі, мешканці цих країн перетинали Середземне море у пошуках притулку. Така ж причина спричинила виникнення Європейської міграційної кризи в 2015 р., яка є найбільшою з часів Другої світової війни. Наплив мігрантів відбувається із охоплених війною країн Африки та Близького Сходу, особливо із Сирії та Іраку^{11,12}. За даними МОМ, оприлюдненими станом на 10:00 год. 22 квітня 2016 р., з початку року до Європи Середземним морем прибули 180 245 мігрантів, що на 3 037 осіб більше, ніж станом на 13 квітня 2016 року. Збільшення потоку мігрантів відбулося в основному через територію Італії – на 1 757 осіб, Греції – на 865 осіб та Іспанії – 415 осіб. Із загальної кількості прибулих до Європи нелегальних мігрантів 154 227 прибуло на територію Греції, 24 927 до Італії, 1 063 до Іспанії та ще 28 – до Кіпру. При цьому 1 232 особи загинуло чи пропало безвісти, намагаючись досягти європейських країн, що на 500 осіб більше, порівняно з даними станом на 13 квітня 2016 року.

Загалом, з початку 2016 р. до Європи через Середземне море вже прибуло понад 100 тисяч біженців. Згідно з прогнозом МОМ, у 2016 р. Європа може чекати прибуття ще одного мільйона біженців¹³.

Дискримінаційні причини полягають в обмеженні або позбавленні прав певної категорії громадян за ознакою расової та національної належності, за ознакою статі, за релігійними та політичними переконаннями. Акти дискримінації можуть відбуватися відкрито або таємно, набувати значного поширення, здійснюватися окремими особами або анонімними групами, можуть бути спорадичними або систематичними, незначними (наприклад, у жартах) або серйозними, що завдають психічної, матеріальної або фізичної шкоди жертвам. Дискримінація має дві основні форми: дискримінація де-юре (правова), закріплена в законах, і де-факто (неофіційна), що виявляється у соціальних звичаях. На відміну від правової дискримінації, яку можна подолати шляхом зміни законодавчої бази, неофіційна дискримінація є більш стійкою і подолати її важко. Дискримінація етнічних груп є однією з основних причин політичних конфліктів. Расові дискримінації спричиняють нелегальні міграції, які ґрунтуються на переслідуваннях за ознаками раси, кольору шкіри, національного або етнічного походження та ставлять за мету знищення або применшення визнання чи використання на рівних прав людини й основних свобод у політичній, економічній, соціальній, культурній або інших галузях суспільного життя. Релігійні утиски є причиною нелегальної міграції та яскраво виражені у конфліктних зонах на Близькому та Середньому Сході.

Стихійні лиха також є причиною нелегальних міграцій. Вони відбуваються у разі виникнення природних катастроф поблизу або на території компактних поселень. Нелегальна міграція, спричинена цим фактором, найчастіше має тимчасовий характер, а тому значна кількість мігрантів повертається на місця колишніх розселень.

Державні реформи, які спричиняють нелегальну міграцію, можуть полягати в заходах, що обмежують права і свободи людини, створюють соціальне напруження, реформах, які негативно впливають на життєві й суспільні інтереси, ініціації збройних конфліктів, переході світських держав до релігійно спрямованих.

Різновидом нелегальної міграції є інтелектуальна міграція, яка виникає внаслідок причин інтелектуального характеру. Вона характеризується переміщенням тієї категорії осіб, які займаються розумовою діяльністю, створює суспільні блага та матеріальні цінності своєю інтелектуальною діяльністю. Даний вид нелегальної міграції не є поширеним, оскільки висококваліфіковані спеціалісти зазвичай емігрують та працевлаштовуються за кордоном легальним шляхом. Проте нелегальними мігрантами стають і висококваліфіковані кадри, найчастіше з держав, які переживають економічну кризу або де їхні професії не є затребуваними. Різновидом даного виду міграції є міграція з метою отримання освіти.

Спричиняють нелегальну міграцію також причини культурного характеру. У цьому випадку особа мігрує через світоглядні мотиви. Така міграція характерна для людей творчих професій.

Однією із найвагоміших причин міграції є причини економічного характеру. Такий вид нелегальної міграції виникає у випадку погіршення умов життя і праці, зубожіння населення. Так, метою мігрантів, що прибувають до Європи в умовах Європейської міграційної кризи, є переважно отримання статусу біженця та соціальних пільг у Великобританії, Німеччині, Швеції, Франції, Норвегії.

Значне поширення отримала і трудова міграція. Більшість нелегальних трудових мігрантів – це некваліфіковані або низько кваліфіковані кадри та мігранти з країн з низькою оплатою праці й відсутністю належних робочих місць. Водночас на світовому ринку існує попит на нелегальну робочу силу, оскільки вона є низькооплачуваною та безправною.

Щодо другої групи причин, то великого поширення набуває транзитна міграція. Деякі випадки такої міграції зустрічаються і в Україні в умовах Європейської міграційної кризи та в подальшому можуть мати

тенденцію до збільшення із закриттям кордонів із основними країнами-транзитерами. Так, із запровадженням країнами ЄС жорстких заходів реагування на факти незаконної міграції південні та західні регіони України, аналогічно до Угорщини, Македонії, Сербії, Італії, Хорватії та Греції, можуть стати транзитними пунктами для нелегалів на шляху до розвинених країн ЄС.

Щодо суб'єкта нелегального мігранта, то ним є особа, що незаконно в'їжджає в певну країну з метою оселитися там або після закінчення терміну дії візи продовжує перебувати в країні, але не має дозволу на проживання. Внутрішній стан такої особи має вирішальне значення. Бажання покращити умови життя штовхає мігранта на ризик. Нелегальний мігрант часто не задумується над своїми діями та не вважає їх протиправними, оскільки, на його думку, вони не завдають шкоди. Але на практиці нелегальна міграція призводить як до політичних ускладнень у державі, так і до значних економічних збитків.

Нелегальний мігрант може здійснити перенаправлення як самостійно, так і через посередників, які можуть здійснювати періодичне перенаправлення мігрантів невеликими групами або організованою міжнародною мережею.

Щодо віку нелегальних мігрантів, то ними є переважно молоді люди, основним мотивом яких є покращення свого рівня життя та економічного становища. Щодо мігрантів похилого віку, то у більшості з них немає такої мотивації і зазвичай такі особи є політичними або екологічними мігрантами. За ознакою статі серед нелегальних мігрантів переважають чоловіки. Так, серед нелегальних мігрантів, що прибувають в Україну, відсоткова частка чоловіків становить 75–77 %, жінок – 15–13 %. Частка жінок, які прибувають нелегально в Україну, із збільшенням віку зменшується. Частка нелегальних мігрантів-жінок у віці 55–65 років становить приблизно 2 % від загальної кількості таких жінок. Багато жінок стають нелегальними мігрантами внаслідок того, що за національними звичаями своїх держав не мають права голосу та зазнають дискримінації, дехто мігрує для возз'єднання із сім'ями, з метою покращення життєвого становища своїх дітей. Загалом, основну частку нелегальних мігрантів становлять молоді чоловіки до 30 років. Так, мігранти 17–20 років становлять – 5,8 % від загальної кількості мігрантів, 21–25 років – 33,0 %, 26–30 років – 25, 2 %, 31–35 років – 16,2 %, 36–40 років – 8,4 %, 41–50 років – 1,6 %, 51–67 років – 4,4 %.

Щодо родинного стану нелегальних мігрантів, то серед афганців перебільшують одружені мігранти (64 %), серед африканців і мігрантів із Близького і Середнього Сходу не одружених більше 68 %.

За релігійною ознакою більшість нелегальних мігрантів є мусульманами.

Майже половина нелегальних мігрантів народилася в столицях своїх країн або великих містах^{14,15}.

З огляду на вищезазначене основними напрямками протидії нелегальній міграції є:

- подальше вдосконалення роботи правоохоронних органів у сфері боротьби з нелегальною міграцією;
- зміцнення кордонів держави. Щодо України, то особливої уваги вимагає східний та південний кордони;
- виявлення і перекриття каналів міграції;
- виявлення і припинення діяльності злочинних угруповань та окремих посередників, що здійснюють переправлення нелегальних мігрантів;
- контроль за діяльністю організацій та окремих осіб, які запрошують іноземців для навчання та працевлаштування;
- ефективне прогнозування, моніторинг ситуації на кордонах та регулярне отримання інформації щодо підготовки операцій з перенаправлення нелегальних мігрантів;
- максимальне усунення причин і умов, що сприяють нелегальній міграції;
- створення дієвого механізму видворення нелегальних мігрантів;
- посилення відповідальності суб'єктів нелегальної міграції.

Отже, виходячи з вищенаведеного найпоширенішими причинами нелегальної міграції є збройні конфлікти у країнах мігрантів та економічні причини. В умовах європейської міграційної кризи набула актуальності транзитна міграція. Основна частка нелегальних мігрантів припадає на чоловіків до 30 років. Серед найважливіших напрямів протидії нелегальній міграції можна виділити вдосконалення роботи правоохоронних органів у сфері боротьби з нелегальною міграцією, зміцнення кордонів держави, моніторинг ситуації на кордонах та максимальне усунення умов, що сприяють нелегальній міграції.

¹ Нелегальна міграція та політика держави щодо її протидії : [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ad/lectures/protudiya-nel_migr.docx

² Причины и тенденции незаконной миграции. Противодействие незаконной миграции / А. И. Федорако // Журнал международного права и международных отношений. – 2009. – № 4 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://evolutio.info/content/view/1621/232/>

³ Нелегальна міграція та політика держави щодо її протидії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ad/lectures/protudiya-nel_migr.docx

⁴ Правовые основы регулирования противодействия незаконной миграции / В. Зубков // Журнал международного права и международных отношений. – 2005. – № 1: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://evolutio.info/content/view/732/113/>

⁵ Звьоздная Т. Нелегальна міжнародна міграція: причини та безпека / Т. Звьоздная // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 93. – С. 98.

⁶ Профилактика злочинів : підруч. / О. М. Джуца, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О. М. Джуци. – К. : Атіка, 2011. – С. 587.

⁷ Нелегальна міграція та політика держави щодо її протидії : [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ad/lectures/protudiya-nel_migr.docx

⁸ Климко-Оверченко Ю. Політики Європейського Союзу у Чорноморському регіоні: зусилля по протидії нелегальній міграції / Ю. Климко-Оверченко. – К., 2009. – С. 6.

⁹ Жолоб І. В. Міграційна політика держав у контексті сучасного політичного процесу: теоретичний аспект / І. В. Жолоб // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : Щоквартальний науковий журнал / М-во культури України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. – К. : Міленіум, 2012. – № 3. – С. 263.

¹⁰ Нелегальна міграція та політика держави щодо її протидії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ad/lectures/protudiya-nel_migr.docx

¹¹ Звездная Т. Вказана праця. – С. 98.

¹² Європейська міграційна криза : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Європейська_міграційна_криза

¹³ Оперативний звіт з моніторингу міграційних процесів (15–21 квітня 2016 р.) / Державна міграційна служба України. – К., 2016 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dmsu.gov.ua/images/pro-dms/centr/zvit_vypusk_27.pdf

¹⁴ Нелегальна міграція та політика держави щодо її протидії : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ad/lectures/protudiya-nel_migr.docx

¹⁵ Оперативний звіт з моніторингу міграційних процесів (15–21 квітня 2016 р.) / Державна міграційна служба України. – К., 2016 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dmsu.gov.ua/images/pro-dms/centr/zvit_vypusk_27.pdf

Резюме

Митник У. М. Дослідження кримінологічних аспектів проблеми нелегальної міграції.

У статті досліджено кримінологічні аспекти проблеми нелегальної міграції. Розглянуто поняття, види нелегальної міграції. Проаналізовано особливості суб'єкта нелегальної міграції, зокрема демографічні характеристики та мотиви мігрантів. Визначено основні напрями протидії нелегальній міграції.

Ключові слова: нелегальна міграція, нелегальний мігрант, протидія нелегальній міграції, державний кордон.

Резюме

Митник У. Н. Исследование криминалогических аспектов проблемы нелегальной миграции.

В статье исследованы криминалогические аспекты проблемы нелегальной миграции. Рассмотрены понятие, виды нелегальной миграции. Проанализированы особенности субъекта нелегальной миграции, в частности демографические характеристики и мотивы мигрантов. Определены основные направления противодействия нелегальной миграции.

Ключевые слова: нелегальная миграция, нелегальный мигрант, противодействие нелегальной миграции, государственная граница.

Summary

Mytnyk U. The researching of criminological aspects of the illegal migration problem.

The criminological aspects of the illegal migration problem are researched. The concept and the types of illegal immigration were considered. It was analyzed the features of the subject of illegal immigration, including demographic characteristics and motivations of migrants. It was determined the main ways to resist the illegal immigration.

Key words: the illegal migration, the illegal migrant, the illegal migration resistance, the state border.

УДК 347.121.1

О. О. НЕДОШОВЕНКО

*Олексій Олексійович Недошовенко, студент
III курсу юридичного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОРГАНІВ І ТКАНИН ЛЮДИНИ: ДОКТРИНА І ПРАКТИКА

У доктрині цивільного права відсутній єдиний підхід до визначення правового режиму органів і тканин людини; водночас аналіз судової практики в досліджуваній сфері також свідчить про наявність суперечливих правових позицій. З огляду на велику суспільну значимість питання про правовий режим органів і тканин людини, а також на необхідність запровадження дієвого механізму охорони прав та інтересів людини у сфері трансплантології, вивчення правового режиму органів і тканин людини є актуальним.

Дослідження правового режиму та місця органів та тканин людини серед об'єктів цивільного права здійснювалося як радянськими, так і сучасними вченими, серед яких: Г. М. Красновський, Д. М. Иванов, О. О. Пунда, М. М. Малєїна, Ю. В. Колодяжна, С. В. Гринчак, І. І. Горелик, Н. Є. Крилова, Н. А. Маргацька, Г. В. Чеботарьова, І. Я. Сенюта, В. А. Тарасова, С. Г. Стеценко, А. Г. Максимов, О. В. Губський та інші.

Завданням даної статті є порівняння наукових теорій та підходів щодо місця органів і тканин людини серед об'єктів цивільного права, дослідження судової практики у спорах, які стосуються органів і тканин людини, та визначення правового режиму органів і тканин людини як об'єкта цивільно-правових відносин.